

Nr 583

Av herrar Nyberg och Börjesson, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 147, angående åtgärder i prisreglerande syfte på jordbrukets område m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 147, s. 61, meddelas, att Stärkelseföreningen hos jordbruksnämnden föreslagit, att vid överteckning av potatisleveranser delägare i nyuppförda eller eljest rationaliserade fabriker skall lämnas viss företrädesrätt att leverera potatis. Förslaget motiveras med att det råder en viss obenägenhet hos odlare att ingå som delägare i ny-anlagda fabriker, eftersom andelsägarskapet är förenat med en rätt betydande kapitalinsats, och att rationaliseringsarbetet av denna anledning motverkas. Jordbruksnämnden anför, att den i princip intet har att erinra mot föreningens förslag.

Med anledning av detta förslag erinrar departementschefen om att fabrikspotatisregleringen underkastades en genomgripande översyn vid 1956 års riksdag, varvid även bestämmelserna om utomstående odlares rätt att leverera potatis till stärkelsefabrikerna infördes. Departementschefen anser, att denna grundprincip inte bör rubbas, och han kan därför inte biträda ändringsförslaget. I anslutning därtill anför emellertid departementschefen följande (s. 66 i propositionen) :

Principen om utomstående odlares rätt att leverera potatis till stärkelsefabrik på i huvudsak samma villkor som andelsägare i dylik fabrik synes emellertid inte böra lägga hinder i vägen för en prisdifferentiering. Prisavdraget för utomstående odlare, vilket bör prövas av jordbruksnämnden, bör dock inte vara större än vad som kan anses skäligen motsvara värdet av medlems förpliktelser till vederbörande förening.

Detta uttalande från departementschefens sida beträffande prisdifferentieringen är enligt vår mening ägnat att inge betänkligheter. Anledningen till att en del odlare uraktlåter att ingå som medlemmar i en stärkelseförening är — som föreningen också uppgivit — den att medlemsskapet är förenat med en rätt betydande kapitalinsats. För flertalet mindre odlare innebär detta, att de inte kan leverera så mycket potatis, att det motsvarar den erlagda kapitalinsatsen. Att de föredrar att stå utanför föreningen är alltså lätt att förstå. Detta förhållande beaktades också vid den översyn, som beslutades av 1956 års riksdag. Det är ur denna synpunkt också tacknämligt att departementschefen icke velat biträda förslaget om prioriteringsrätt för fabrikerens delägare. Emellertid skulle de mindre odlarna kunna

komma i ett missgynnat läge även med tillämpning av det ovan citerade uttalandet av departementschefen angående prisavdrag för utomstående odlare. Att införa ett sådant avdrag är sålunda en åtgärd som vi icke kan biträda. Det måste också betecknas som mycket vanskligt, att vid en skälighetsbedömning få fram ett avdrag, som kan anses motsvara värdet av en medlems förpliktelser till vederbörande förening. Detta kan måhända bli satt så högt, att det på ett mycket kännbart sätt drabbar odlare med små leveranser. Av betydelse i sammanhanget är också, att antalet mindre odlare som av ekonomiska skäl icke anser sig kunna bli delägare i fabrikerna är ganska stort. För övrigt måste man beakta, att de i praktiken också får ett mindre utbyte av sina leveranser än fabrikernas delägare, eftersom de senare också får del av den uppkomna industrivinsten.

Enligt vår mening bör man även i fortsättningen — i varje fall tills vidare — bibehålla nu gällande bestämmelser.

Med anledning av vad sålunda anförts hemställes,

att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 147 måtte avslå departementschefens uttalande beträffande prisavdrag för utomstående odlare vid leverans av potatis till stärkelsefabriker.

Stockholm den 5 maj 1959

Olaus Nyberg

Fritz Börjesson
